

grundsatser. — 2) (om person) Som hyllar, be-
känner sig till deismen.

DEJA, f. 1. 1) Kvinna, som förestår en la-
dugård. Man säger äfven Ladugårdsdeja. — 2)
Betydde i äldre tider detsamma som hushållerska.
Kallades äfv. Redeja.

Anm. Ordet betydde äfv. fordom: Amma, och
kommer af det gamla *Dejja*, uppföda. Drott-
ning Margareta kallades af konung Albrekt på
spe *Munkedeja* (munkeamma), emedan hon gyn-
nade munkarna med sköna gods och således
födde, bespidade dem vä.

DEJELIG, DELIG, se *Dägelig*.

DEJEUNER ell. **DEJEUNÉ**, deschöné, m. 3.
(fr.) Frukost. *D. dinatoire* (dinåtår), frukost,
som passerar för middag, frukostmiddag.

DEJEUNERA, deschönéra, v. n. 1. (fr. *Dé-
jeuner*) Spisa frukost.

DEJSA, v. n. 1. (sjöt.) Säges om ett fartyg,
då det svänger akterut, med aktern åt lovert.

DEJSNING, f. 2. (sjöt.) Svängningsrörelse
akterut, med aktern åt lovert.

DE JURE. (lat.) På grund af lag och rätt.

DEKAD, -åd, m. 3. (af gr. *deka*, tio) 1)
Antal af tio. — 2) (litter.) Afdelning, som inne-
håller tio böcker af ett arbete. *En d. af Livius*.
— 3) Vecka af tio dygn, efter fordna franska re-
publikanska kalendern. [Decad, Decade.]

DEKAGON, -- gå'n, m. 3. Liksidig och lik-
vinklig tiohörnig figur. [Dec —.]

DEKAKORD, -- kår'd, m. 3. Ett slags mus-
sikinstrument, med tio strängar, något liknande
en harpa. [Dechakord, Decacord.]

DEKAN, -ån, m. 3. 1) Domprost. — 2) Se
Decanus. [Decan.]

DEKATERA, v. a. 1. (tekn.) Pressa kläden,
under det de genomträngas af heta ångor, för att
derigenom, med bibehållande af glansen, förekom-
ma deras hopkrampning. Ångkrampa. — *Deka-
terande*, n. 4. [Dec —.]

DEKATERARE, m. 3. Person, som dekate-
rar kläden. [Dec —.]

DEKATERING, f. 2. 1) De särskilta förrätt-
ningarne, då kläde dekateras. — 2) Den bes-
kaffenhet, kläde derigenom får. Ångkrampning.
[Dec —.]

DEKATERINGSMASKIN, m. 3. Ett slags
ugn med en deröfver hvilande stark jernplåt, uppå
hvilken flera hvarf af genomblött linne uppläggas,
ofvanpå hvilket kläde, som skall dekateras, lägges
och tillpressas hårdt, under det man upphettar
ugnen, för att förvandla vattnet till ångor, som
genomtränga klädet. [Dec — machin.]

DEKLAMATION, --- tschön, f. 3. 1) Före-
draget af ett tal, med afseende på ton och ut-
tryck. Föredrag, Utföring. — 2) Se *Dekla-
mationskonst*. — 3) (fig.) Grant klingande tal, utan
inre betydelse. Ordprål. — *Ss. D-söfning*.
[Decl —.]

DEKLAMATIONS KONST, --- tschönskå'nst,
f. 3. Konsten att i afseende på ton och uttryck
så framföra ett tal, att det på åhörarens öra och
sinne gör det lyckligaste intryck. *D-en var
hos de Gamle uppdrifven till en i vår tid
knappt anad höjd*. Utförskonst, Utförsgåfvor.
[Decl —.]

DEKLAMATORISK, a. 2. 1) Som angår de-
klamation eller föredraget af ett tal. — 2) Som
med lif och känsla i ton och uttryck deklamerar
eller deklamerar. [Decl —.]

DEKLAMATÖR, m. 3. En, som förstår kon-
sten att deklamera. [Decl —.]

DEKLAMERA, v. a. 1. 1) Konstmessigt, med
afseende på ton och uttryck, uppläsa, föredraga
(ett tal, o. s. v.). — 2) (fig.) I tal eller skrift
(isynnerhet det förra) ifra mot. *D. mot tidens
förderf*. — *Syn. Se Ifra. — Deklamerande*,
n. 4. o. *Deklamering*, f. 2.

DEKLARATION, --- tschön, f. 3. 1) För-
klaring. — 2) Uppgift af ut- eller ingående varor
i tullen. [Decl —.]

DEKLINATION, --- tschön, f. 3. 1) (astr.)
En stjernas afvikelse från eqvatorn, eller dess me-
ridianhöjd öfver eqvatorns plan. — 2) (fys.) En
magnetnåls afvikelse från riktningen rätt i norr,
eller den vinkel hon bildar med den astronomiska
meridianen. Afvikelse, Missvisning. — 3) (gram.)
Böjningsätt för artikel, nomen eller pronomen.
*I svenska språket antagas vanligtvis fem, af
samliga sex d-er*. [Decl —.]

DEKLINATIONSCIRKEL, --- tschönssi'rkl,
m. 2. pl. — *cirklar*. (astr.) Benämning på de
cirkelplaner, som föreställas gå genom världspo-
lerna och himlasferens axel, samt vinkelrätt af-
skära den himmelska eqvatorn och motsvara me-
ridianerna på jordklotet. [Decl —.]

DEKLINATIONSSKILNAD, --- tschönsski'll-
nadd, f. 3. (astr.) Skilnad i läge mellan tvenne
stjerner, svarande mot latitudskilnaden emellan
tvenne ställen på jordklotet.

DEKLINERA, v. a. 1. (gram.) Böja ett ord.
Brukas om artikel, nomen och pronomen. I fråga
om verber säges Konjugera. — V. n. 1) (astr.,
om stjernor) Afvika från eqvatorn. Säges om stjer-
nor. — 2) (fys., om kompassen) Missvisa. — *De-
klinera*, n. 4. o. *Deklinering*, f. 2.
(båda för v. a.) [Decl —.]

DEKOKT, deká'kt, m. 3. Upplösning, som
fås, då ett växt- eller djurämne kokas med vatten.
Åfkok. [Decoct.]

DEKOMPONERA, v. a. 1. (kem.) Sönder-
dela i sina beståndsdelar. — *Dekomponera*-
de, n. 4. o. *Dekomponering*, f. 2. [Dec —.]

DEKOMPOSITION, ---- tschön, f. 3. (kem.)
Sönderdelning i beståndsdelar. [Dec —.]

DEKONTENANSERA, dekanntennansera, v.
a. 1. Bringa ur fattning. [Dec —.]

DEKORATION, --- tschön, f. 3. 1) Förskö-
ning, prydnad. — 2) Målning till prydnad för en
teater, en skådeplats. — 3) Åretecken, ordenstec-
ken. [Dec —.]

DEKORATIONSFÖRÄNDRING, --- tschöns-
förändring, f. 2. Ändring, som göres i de-
korationerna på en teater, under ett skådespel.
[Dec —.]

DEKORATIONS KONST, f. 3. sing. Konsten
att dekorera, isynnerhet en teater, genom mål-
ning. [Dec —.]

DEKORATIONSMÅLARE, m. 3. Målare, som
isynnerhet egnar sig åt att måla teaterdekoratio-
ner. Äfv. Teatermålare. [Dec —.]

DEKORATIONSMÅLNING, f. 2. 1) Målning,
som tjänar till dekoration. — 2) Konsten att ge-
nom målning dekorera. [Dec —.]

DEKORATÖR, m. 3. Konstnär, som isynner-
het sysselsätter sig med att dekorera rum, bygg-
nader, o. s. v. [Dec —.]

DEKORERA, v. a. 1. 1) Pryda, smycka, för-
sköna (rum, byggnader, teatrar, o. s. v.). — 2) (fig.)
Hedra med åretecken, orden, o. s. v. — *Dekore-
rande*, n. 4. o. *Dekorering*, f. 2. [Dec —.]

DEKREDITERA, v. a. 1. Betaga aktning,
anseende, förtroende. — *Dekrediterande*, n. 4.
o. *Dekreditering*, f. 2. [Decl —.]